

Hof van beroep Brussel, arrest van 1 juni 2021

Internationale bevoegdheid – Verdrag van Lugano van 2007 – Artikel 5.3 – Onrechtmatige daad – Plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan – Zuiver financiële schade zonder bijkomende omstandigheden – Geen relevant aanknopingspunt – Artikel 15, (1)c en artikel 16(1) niet van toepassing – Geen contractuele relatie – Belgische rechter niet bevoegd

Compétence internationale – Convention de Lugano de 2007 – Article 5.3 – Responsabilité délictuelle – Lieu où le fait dommageable s’est produit – Dommage purement financier sans autre circonstances – Ne constitue pas un critère de rattachement adéquat – Article 15, (1)c et 16(1) inapplicables – Absence de relation contractuelle – Absence de compétence internationale des juridictions belges

1. De heer **W.B.**, (RRN [...]), en
2. Mevrouw **H.P.**, (RRN [...]) beiden samenwonende te [...] Oudenaarde, [...],
3. De heer **R.B.**, (RRN [...]) en
4. Mevrouw **M.S.**, (RRN [...]) beiden samenwonende te [...] Sint-Lambrechts-Herk, [...],
5. De heer **L.H.**, (RRN [...]) wonende te [...] Geetbets, [...],
6. De heer **E.H.**, (RRN [...]) wonende te [...] Mechelen-Bovelingen, [...],
7. De heer **J.H.**, (RRN [...]), wonende te [...] Sint-Truiden, [...],
8. De heer **P.H.**, (RRN [...]), wonende te [...] Geetbets, [...],
9. De heer **X.L.**, (RRN [...]) en
10. Mevrouw **I.K.**, (RRN [...]) beiden samenwonende te [...] Sint-Truiden, [...],
11. De heer **F.R.**, (RRN [...]), wonende te [...] Alken, [...],
12. Mevrouw **K.V.**, (RRN [...]) wonende te [...] Wellen, [...],

appellanten,

vertegenwoordigd door mr. Helena Kuijl en mr. Eline Tritsmans, advocaten te 9000 Gent, Recollettenlei 39-40,

tegen

de vennootschap naar Vreemd recht **L. AG**, met zetel te [...], Zwitserland, [...],

geïntimeerde,

vertegenwoordigd door mr. Magali D'Heer en mr. Oliver Stevens, advocaten te 1000 Brussel, Loksumstraat 25.

Gelet op het vonnis dat, na tegenspraak, op 4 maart 2020 werd uitgesproken door de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel, beslissing waarvan geen akte van betekening wordt overgelegd.

Gelet op het verzoekschrift tot hoger beroep dat, tijdig en regelmatig naar de vorm, op 27 juli 2020 werd neergelegd op de griffie van het hof.

Gehoord de raadslieden van de partijen in hun mondelinge uiteenzetting op de openbare terechtzitting van 3 mei 2021.

I. Procedurevoorgaanden en voorwerp van het hoger beroep

1. Op 3 mei 2019 lieten appellanten geïntimeerde dagvaarden voor de eerste rechter.

In deze dagvaarding vroegen zij dat geïntimeerde bij toepassing van artikel 19, derde lid en van artikel 877 Ger. W. zou worden bevolen een aantal stukken neer te leggen op de griffie.

Wat de grond van de zaak betreft, vroegen zij dat geïntimeerde zou worden veroordeeld om de door hen geleden schade, die als volgt werd begroot, integraal te vergoeden:

- eerste en tweede appellanten: 726.484,05 euro provisioneel, vermeerderd met de wettelijke interest vanaf 15 november 2007 op de som van 592.059,80 euro en vanaf 15 juni 2009 op de som van 134.424,25 euro tot en met de datum van de dagvaarding en met de gerechtelijke interest vanaf de dagvaarding tot het ogenblik van de algehele betaling;
- derde en vierde appellanten: 838.376,25 euro provisioneel, vermeerderd met de wettelijke interest vanaf 22 november 2006 op de som van 279.681,76 euro en vanaf 10 oktober 2007 op de som van 558.694,49 euro tot en met de datum van de dagvaarding en met de gerechtelijke interest vanaf de dagvaarding tot het ogenblik van de algehele betaling;
- vijfde appellant: 2.034.478,87 euro provisioneel, vermeerderd met de wettelijke interest vanaf 10 mei 2006 op de som van 216.492,86 euro, vanaf 31 juli 2006 op de som van 84.562,80 euro, vanaf 14 september 2006 op de som van 32.500 euro, vanaf 2 november 2006 op de som van 1.553.237,66 euro, vanaf 12 februari 2007 op de som van 103.077,90 euro en vanaf 6 juni 2007 op de som van 44.607,65 euro tot en met de datum van de dagvaarding en met de gerechtelijke interest vanaf de dagvaarding tot het ogenblik van de algehele betaling;
- zesde appellant: 2.732.655,29 euro provisioneel, vermeerderd met de wettelijke interest vanaf 10 mei 2006 op de som van 217.077,68 euro, vanaf 16 juni 2006 op de som van 200.950,29 euro, vanaf 31 juli 2006 op de som van 106.151,56 euro, vanaf 14 september 2006 op de som van 53.129,23 euro, vanaf 2 november 2006 op de som van 1.970.645,19 euro, vanaf 12 februari 2007 op de som van 103.225,18 euro, vanaf 6 juni 2007 op de som van 44.607,65 euro en vanaf 14 juni 2007 op de som van 36.868,51 euro tot en met de datum van de dagvaarding en met de gerechtelijke interest vanaf de dagvaarding tot het ogenblik van de algehele betaling;
- zevende appellant: 280.296,16 euro provisioneel, vermeerderd met de wettelijke interest vanaf 12 februari 2007 op de som van 93.135,50 euro, vanaf 26 juni 2007 op de som van

22.137,72 euro en vanaf 1 maart 2009 op de som van 165.022,94 euro tot en met de datum van de dagvaarding en met de gerechtelijke interest vanaf de dagvaarding tot het ogenblik van de algehele betaling;

- achtste appellante: 315.632,27 euro provisioneel, vermeerderd met de wettelijke interest vanaf 10 mei 2006 op de som van 171.606,19 euro, vanaf 12 februari 2007 op de som van 77.612,92 euro, vanaf 14 juni 2007 op de som van 36.896,20 euro en vanaf 26 juni 2007 op de som van 29.516,96 euro tot en met de datum van de dagvaarding en met de gerechtelijke interest vanaf de dagvaarding tot het ogenblik van de algehele betaling;
- negende en tiende appellanten: 405.758,09 euro provisioneel, vermeerderd met de wettelijke interest vanaf 12 februari 2007 op de som van 270.334,31 euro en vanaf 16 februari 2009 op de som van 135.423,78 euro tot en met de datum van de dagvaarding en met de gerechtelijke interest vanaf de dagvaarding tot het ogenblik van de algehele betaling;
- elfde appellante: 820.000,00 euro provisioneel, vermeerderd met de wettelijke interest vanaf 27 oktober 2005 op de som van 500.000,00 euro, vanaf 26 maart 2006 op de som van 40.000,00 euro, vanaf 26 maart 2006 op de som van 80.000,00 euro, vanaf 1 juni 2007 op de som van 50.000,00 euro, vanaf 18 maart 2008 op de som van 50.000,00 euro en vanaf 17 september 2008 op de som van 100.000,00 euro tot en met de datum van de dagvaarding en met de gerechtelijke interest vanaf de dagvaarding tot het ogenblik van de algehele betaling;
- twaalfde appellante: 1.215.000,00 euro provisioneel, vermeerderd met de wettelijke interest vanaf 4 oktober 2005 op de som van 1.000.000,00 euro, vanaf 8 oktober 2005 op de som van 100.000,00 euro, vanaf 5 maart 2007 op de som van 65.000,00 euro en vanaf 21 februari 2008 op de som van 50.000,00 euro tot en met de datum van de dagvaarding en met de gerechtelijke interest vanaf de dagvaarding tot het ogenblik van de algehele betaling.

In hun laatste conclusie vroegen zij dat de eerste rechter, alvorens recht te doen, geïntimeerde zou bevelen de volgende stukken over te leggen:

- (i) het volledige bankdossier met betrekking tot elk van de appellanten;
- (ii) de oprichtingsdocumenten van de trust en de openingsdocumenten van de rekeningen CH[...] en CH[...], waarop de gelden van de appellanten werden gestort;
- (iii) alle documenten met betrekking tot het Gold [...] - product;
- (iv) de overeenkomsten en documenten met betrekking tot het bestuur en het beheer van voornoemde trustrekeningen en de rol van de verschillende betrokken partijen (trustee, zijnde de beheerder van de trust; settlor, zijnde diegene die zijn vermogen toevertrouwt; protector, die de trustee controleert; en begunstigden);
- (v) de rekeningafschriften van voornoemde trustrekeningen over de periode oktober 2005 tot de afsluiting van de rekeningen;
- (vi) de onderliggende documentatie met betrekking tot transferts uit de trustrekening.

Zij vroegen eveneens dat de door geïntimeerde opgeworpen exceptie van onbevoegdheid als ongegrond zou worden afgewezen.

2. Geïntimeerde vroeg dat de eerste rechter zich op internationaal vlak onbevoegd zou verklaren zowel ten aanzien van de door appellanten geformuleerde onderzoeksmaatregel als ten aanzien van hun vordering ten gronde.

In ondergeschikte orde vroeg zij dat de onderzoeksmaatregel alleszins als ongegrond zou worden afgewezen.

Ten slotte vroeg zij dat appellanten zouden worden veroordeeld in de kosten.

3. In het bestreden vonnis wordt de eis van appellanten onontvankelijk verklaard wegens gebrek aan internationale rechtsmacht en worden appellanten veroordeeld in de kosten en tot het betalen aan geïntimeerde van een rechtsplegingsvergoeding van 1.440 euro.

4. Appellanten vragen dat, alvorens recht wordt gedaan, geïntimeerde bij toepassing van artikel 19, derde lid en van artikel 877 Ger. W. wordt bevolen voormelde stukken neer te leggen op de griffie.

Zij vorderen eveneens dat voormeld vonnis teniet wordt gedaan, dat de door geïntimeerde opgeworpen exceptie van onbevoegdheid als ongegrond wordt afgewezen en dat het hof zich bevoegd verklaart om te oordelen over hun vorderingen ten gronde.

Verder vragen zij dat het hof conclusietermijnen en een rechtsdag bepaalt met betrekking tot de grond van de zaak.

In ondergeschikte orde vragen zij dat de door geïntimeerde gevorderde rechtsplegingsvergoeding bij toepassing van artikel 1022, derde lid Ger. W. wordt beperkt tot het minimumbedrag.

Appellanten hebben in hun laatste conclusie eveneens gevraagd dat de behandeling van de zaak zou worden opgeschort bij toepassing van artikel 4 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering.

Ter zitting hebben hun raadslieden echter verklaard hieraan te verzaken.

5. Geïntimeerde vraagt in hoofdorde dat het hof de beslissing van de eerste rechter in al zijn geledingen zou bevestigen.

In ondergeschikte orde vraagt zij dat het hof de door appellanten geformuleerde onderzoeksmaatregel afwijst als ongegrond, de syntheseconclusie van appellanten d.d. 7 december 2020 uit het debat weert wegens procesmisbruik, in hoofdorde in haar geheel, in ondergeschikte orde, het deel met betrekking tot het verzoek tot schorsing van de procedure bij toepassing van het adagium 'le criminel tient le civil en état' (artikel 4 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering). Zij vraagt dat de op grond van dit adagium gevorderde schorsing van de procedure alleszins als ongegrond wordt afgewezen.

Ten slotte vraagt zij dat appellanten worden veroordeeld in de kosten van het geding, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding, in hoger beroep begroot op de maximumvergoeding van 36.000 euro, en dat het door appellanten geformuleerde verzoek tot herleiding van het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding tot het minimumbedrag als ongegrond wordt afgewezen.

II. Overzicht van de relevante feiten

6. Het feitenrelaas van appellanten, zoals weergegeven in de dagvaarding, luidt als volgt.

Zij hebben substantiële bedragen geïnvesteerd in het beleggingsproduct 'Gold [...]', via overschrijvingen op trustrekeningen die werden aangehouden bij geïntimeerde: een trustrekening op naam van A./O. met nummer CH[...], dan wel een trustrekening op naam van O. met nummer CH[...].

Het beleggingsproduct werd ontwikkeld en uitgegeven door vennootschappen en natuurlijke personen verbonden aan O. en A. in samenspraak met geïntimeerde. De uitvoering ervan, namelijk de belegging van de geïnvesteerde gelden in goud en goudmijnen in Ghana zou door O. en A. in nauwe samenwerking met geïntimeerde worden opgevolgd.

Appellanten investeerden onder de belofte van een kapitaalsgarantie en de uitdrukkelijke premisse dat de gelden van de trustrekeningen slechts konden worden vrijgegeven, voor zover het bewijs voorlag van de onderliggende goudtransactie. Het risico zou beperkt zijn door het opzetten van dit sluitende systeem. Aan de investeerders werd immers voorgehouden dat door de samenwerking met geïntimeerde, de kapitaalsgarantie waterdicht zou zijn, aangezien de gelden op de rekeningen van geïntimeerde ook nog eens voor 100 % door de Zwitserse overheid waren gegarandeerd. Geïntimeerde werd aan de investeerders naar voren geschoven als uitzonderlijk bekwame AA-gerankte bankpartner van O. en A. Aldus zouden appellanten deelnemen aan een 'goed gecontroleerd en zeer transparant investeringsprogramma', waarbij de gelden exclusief zouden worden geïnvesteerd in de aankoop van goud uit mijnen in Ghana via het Ghanees staatsbedrijf Precious Mineral Marketing Company (P.M.M.C.).

Appellanten tekenden in via een inschrijvingsformulier en ondertekenden een investeringsovereenkomst.

Nog voor de gelden door appellanten werden overgemaakt naar voormelde trustrekeningen, ontving geïntimeerde telkens een inschrijvingsdossier, hierin begrepen het door de betrokken appellanten ondertekende inschrijvingsformulier. Geïntimeerde controleerde alle documenten alvorens het dossier goed te keuren en toelating te verlenen voor de geldoverdrachten.

Appellanten zijn allen 'beneficial owners' (vrij vertaald: 'uiteindelijk gerechtigden') van voormelde trustrekeningen, zoals bepaald in de respectieve identificatieformulieren met het briefhoofd van geïntimeerde.

Midden 2010 kwamen er berichten dat er problemen zouden zijn ontstaan bij A. en dat O. de groep A. zou overnemen. O. benadrukte dat er kon worden gerekend op de medewerking en de steun van geïntimeerde voor een correcte afhandeling.

Door middel van een schrijven van 15 juli 2011 van O. werd aan appellanten meegedeeld dat haar bestuurders in het kader van een lopend onderzoek waren aangehouden. Dit werd onmiddellijk afgeschilderd als nietsbetekenend, nu deze aantijgingen met klem werden betwist en er geen ernstige aanwijzingen waren van schuld. Verder werd de aandacht gevestigd op beweerde geslaagde acties van O. inzake een goudconcessie in Ghana, die door deze omstandigheden evenwel belemmerd waren, zodat enig geduld werd gevraagd.

Uiteindelijk werden appellanten jaren aan het lijntje gehouden en gesust met de bewering dat er een oplossing zou komen voor het probleem. Er werd beloofd dat alles in het werk zou worden gesteld om de terugbetaling van het kapitaal en het rendement te verzekeren.

Appellanten vernamen echter dat er wel degelijk een grondig gerechtelijk onderzoek werd gevoerd naar de verantwoordelijken van O. en A. door onderzoeksrechter De Munck bij de rechtbank van eerste aanleg Antwerpen, afdeling Turnhout.

Appellanten verkregen een kopie van het strafdossier en van de overtuigingsstukken.

Uit dit strafdossier is volgens appellanten gebleken dat, hoewel zij door een verantwoordelijke van O. in de waan waren gelaten dat de fraude enkel werd gepleegd door A. en haar vertegenwoordigers, zij het slachtoffer zijn geworden van een grootschalige oplichting die werd gepleegd door de vertegenwoordigers van zowel O. als A. Hun investeringen waren in rook opgegaan.

Bij vonnis van de rechtbank van eerste aanleg Antwerpen, afdeling Turnhout d.d. 19 september 2018 werden de aan O. en A. verbonden personen veroordeeld voor feiten van valsheid in geschriften en het gebruik ervan, oplichting en witwassen met betrekking tot het 'Gold [...] - product'.

Appellanten verwijzen naar de volgende passages uit het vonnis, die volgens hen bijzonder treffend zijn, wat de rol van geïntimeerde betreft:

“De geïnvesteerde gelden in de aankoop van ruw goud dienden na de verwerking tot zuiver goud terug te vloeien naar de trustrekening om zo de winst bij de verkoop van het zuiver goud te kunnen realiseren. Die winsten konden dan gebruikt worden om commissies aan de tussenpersonen en interesten aan de investeerders uit te betalen.

Beleggingsgelden gestort op de trustrekeningen bleken echter te worden getransfereerd naar verschillende bankrekeningen van A. International Management Ltd bij diverse bankinstellingen in Liechtenstein. (...) Deze overschrijvingen gebeurden hetzij rechtstreeks van de trustrekening, hetzij via de bankrekeningen van A. Management & Investment AG bij (geïntimeerde) (...)

De medewerkers van (geïntimeerde) bevestigden dat beklaagden N. en K. hun gesprekspartners waren met handtekeningsbevoegdheid voor A. Inzake de gelden op de gezamenlijke trustrekeningen van A. en O. werd gezamenlijk beslist en dienden beide vennootschappen hun toestemming te geven. Een vertegenwoordiger van elk van beide vennootschappen diende te ondertekenen alvorens de bank een transactie kon uitvoeren (...)

Blijkens de verhoren van de medewerkers van (geïntimeerde) die met A. een samenwerking aangingen, bezorgde A. hen vooraf uitgebreide documentatie met onder meer foto's en kopieën van goudmijnconcessies met betrekking tot de gouddelving in Ghana (...)

Zoals hoger reeds uiteengezet, keerden de beleggingsgelden niet terug na de aanwending voor goudhandel of kregen een bestemming vreemd aan de handel in goud. De controlemechanismen die waren ingebouwd in de overeenkomsten tussen A. en O./I., werden evenmin nageleefd (...)

De medewerkers van (geïntimeerde) bevestigden dat beklaagden W. en V. van O. de gesprekken voerden bij de bank. In de beginfase was ook beklaagde G. betrokken bij de gesprekken bij de bank, die nadien ook regelmatig met investeerders op bezoek kwam. Inzake de gelden op de gezamenlijke trustrekeningen van A. en O. werd gezamenlijk beslist en dienden beide vennootschappen hun toestemming te geven. Een vertegenwoordiger van elk van beide vennootschappen diende te ondertekenen alvorens de bank een transactie kon uitvoeren vanaf de trustrekening (...)”

Uit de nadere kennisname en analyse van het lijvige strafdossier en de grote hoeveelheid in beslag genomen overtuigingsstukken blijkt dat geïntimeerde mede verantwoordelijk is. Zij is aansprakelijk op grond van derde-medeplichtigheid aan contractbreuk.

Inderdaad is gebleken dat zij van zeer dichtbij betrokken was bij het opzetten en in stand houden van het 'Gold [...]' beleggingsproduct en optrad als essentiële schakel naast (vertegenwoordigers) van O. en A.

Zij kende het achterliggende opzet van het project (investeringen in goud of goudmijnen), heeft regelmatige gesprekken gevoerd met personen verbonden aan O. en A. over het zakenmodel, ontmoette investeerders in het bijzijn van vertegenwoordigers van O. en A., adviseerde omtrent de documentatie van het project naar investeerders toe en de contracten met de investeerders en ging zelfs zover om rechtstreeks in Ghana contacten te onderhouden.

Geïntimeerde had eveneens een belangrijke rol bij het tot stand komen van de investeringen van appellanten. Zij stond in voor de verificatie van ieder inschrijvingsdossier en de navolgende aanvaarding ervan. De nodige documenten werden zelfs op advies van geïntimeerde aangepast, om de belegger erop te wijzen dat elke investering risico's inhoudt, waaruit blijkt dat de bank adviseerde over de contracten met de beleggers.

Geïntimeerde diende ook in te staan voor het volledige betalingsverkeer en had een overzicht over alle geldstromen.

De bankbedienden bevestigen in het strafdossier dat geïntimeerde moest controleren waar de gelden naartoe gingen en waarvoor zij werden gebruikt. In het licht hiervan heeft zij aanvullende documenten van A. opgevraagd voor nader onderzoek. Er mocht slechts worden overgegaan tot de uitvoering van betalingsopdrachten mits (digitale) dubbele handtekeningen.

Niettegenstaande deze kennis en verplichtingen liet geïntimeerde toe dat op systematische wijze gelden werden opgenomen voor doelen die geen uitstaans hadden met het voorgehouden beleggingsproduct. Nadat geïntimeerde aanvankelijk de controle van de geldstromen van en naar de rekeningen correct leek uit te voeren, verzaakte zij kennelijk al snel aan haar controletaak.

Zij transfereerde gelden zonder onderliggend bewijs en zonder dat voldaan was aan de dubbele handtekeningvereiste naar andere projecten, A.-rekeningen in Liechtenstein of offshore structuren in belastingparadijzen, die duidelijk niets te maken hadden met goudinvesteringen. Hoewel er soms vragen werden gesteld vanuit de bank, liet geïntimeerde deze transacties toch doorgang vinden. Zij handelde kennelijk in haar eigen belang met het oog op het ontvangen van aanzienlijke commissies en heeft zodoende haar eigen verplichtingen geschonden.

Door toe te staan dat de rechtstreekse contractpartners van appellanten systematisch de gelden hebben afgewend van hun doel, heeft geïntimeerde haar medewerking verleend aan de niet-naleving van de overeenkomsten tussen O./A. en appellanten en is zij aansprakelijk voor derde-medeplichtigheid aan deze contractbreuk.

Volgens appellanten is het derhalve duidelijk dat het complexe en internationale fraudestelsel, waarbij een netwerk van offshorebedrijven betrokken was en dat bewezen werd verklaard door voormeld vonnis, niet zonder de hulp en medewerking van geïntimeerde had kunnen worden opgezet, beheerd en gehandhaafd. Immers, terwijl zij volledig op de hoogte was van de structuur en de wijze waarop de 'Gold [...] - investeringen moesten worden uitgevoerd, heeft zij manifest in strijd met de voorgeschreven en door haar gekende contractuele werkingsregels gehandeld en heeft zij bovendien alle toepasselijke externe en interne anti-witwasvoorschriften geschonden. Minstens is zij op grove wijze nalatig geweest en dient zij de schade te vergoeden die appellanten hierdoor hebben geleden.

7. Geïntimeerde stelt de feiten als volgt voor.

Appellanten zijn privépersonen die tussen 2005 en 2009 blijken te hebben geïnvesteerd in het beleggingsproduct 'Gold [...]', dat zou ontwikkeld en uitgegeven zijn door de vennootschappen A. Management & Investment AG (met zetel in Zwitserland en bestuurd door de heren N. en K.) en O.

Investment Ltd (vennootschap met zetel in de Britse Maagdeneilanden en bestuurd door de heren W. en V.). Via dit project zouden investeerders beleggen in goud en goudmijnen in Ghana.

Appellanten hebben hun inleg voor deze investering gedaan door gelden vanuit hun Belgische bankrekening over te schrijven op rekeningen die bij geïntimeerde in Zwitserland werden geopend en aangehouden door respectievelijk A./O. en A.

Geïntimeerde is een financiële instelling - een retailbank die zich richt op het verlenen van bank- en financiële diensten aan haar klanten - met zetel in de stad Luzern in het Zwitserse kanton Luzern.

Kennelijk is het na het overmaken van deze inleggen op die rekeningen misgelopen in die zin dat, volgens appellanten, de verantwoordelijken van A. en O. de gelden niet overeenkomstig de met de beleggers afgesproken contractuele werkingsregels hebben aangewend. De gelden mochten maar gebruikt worden voor goudtransacties, maar werden opgenomen voor doelen die geen uitstaans hadden met het voorgehouden beleggingsproduct.

In de dagvaarding hebben appellanten de volgende verwijten gemaakt aan geïntimeerde, die volgens hen op de hoogte was van de structuur en de wijze waarop de 'Gold [...]'- investeringen moesten worden uitgevoerd en die verantwoordelijk was om het gebruik van de gelden op de voornoemde rekeningen te controleren:

- geïntimeerde heeft toegestaan dat de rechtstreekse contractpartners van appellanten (A. en O.) systematisch de gelden op de rekeningen bij haar afwendden van hun doel (het beleggen in goudhandel), waardoor zij zich schuldig heeft gemaakt aan derde-medeplichtigheid aan contractbreuk; die aansprakelijkheid wordt gebaseerd op (i) het postulaat dat geïntimeerde exact op de hoogte was van de inhoud van de overeenkomsten tussen A./O. en de individuele investeerders en (ii) de aanname dat A. en O., in het kader van de investering, voor appellanten en de andere investeerders (als begunstigden) een zogenaamde trust hebben opgezet en de voornoemde rekeningen bij geïntimeerde zijn geopend op naam van die trust;
- geïntimeerde heeft minstens haar verplichtingen uit de (Zwitserse) anti-witwasregelgeving geschonden door A. en O. toe te laten belangrijke sommen vanuit de voornoemde rekeningen over te maken naar offshore structuren in belastingparadijzen die duidelijk niets te maken hadden met goudinvesteringen;
- geïntimeerde heeft ook toegestaan dat gelden vanuit die rekeningen werden overgemaakt zonder dat de noodzakelijke dubbele handtekening/instructie vanwege A. en O. voorhanden was.

De verwijten komen er derhalve op neer dat geïntimeerde heeft nagelaten het gebruik van de inleggen van appellanten, eens die op de bij haar aangehouden rekeningen waren gestort, te controleren. Indien geïntimeerde deze controle wel had uitgevoerd, zouden appellanten geen beleggingsverliezen hebben geleden. Zij zouden immers terugbetaling hebben bekomen van de door hen ingelegde bedragen en intresten hebben ontvangen.

Pas in laatste instantie hebben appellanten voor het eerst ingeroepen dat geïntimeerde zich mee schuldig heeft gemaakt aan het complex fraudesysteem waarmee zij werden opgelicht.

Geïntimeerde betwist formeel dat zij op enige wijze betrokken is geweest bij de ontwikkeling, de uitgifte en de opvolging van het beleggingsproduct 'Gold [...]'. Zij heeft voor A. en O. inderdaad een aantal rekeningen geopend, maar zij stond volledig los van het beleggingsproduct zelf.

Hiervoor moest een uittreksel uit het handelsregister, de door A. en O. ondertekende overeenkomst tot het openen van een bankrekening en een ondertekend document in verband met de regeling van de volmachten worden voorgelegd. Geïntimeerde heeft geen uitvoerige gesprekken gevoerd inzake het opzetten en de structuur van het 'Gold [...]’ beleggingsproduct en heeft evenmin het bedrijfsmodel grondig gecontroleerd. Zij betwist ook commissies te hebben ontvangen.

De rekeningen werden niet geopend op naam van een trust, maar waren gewone zakelijke rekeningen met een dubbele handtekeningmodaliteit, die ook steeds werd nageleefd. De aan deze rekeningen gegeven benaming doet hieraan geen afbreuk.

Aangezien de gelden werden aangehouden in het kader van een collectieve belegging, verzocht geïntimeerde dat bij elke inleg het formulier A zou worden gebruikt (niet het formulier T dat werd aangewend voor een trust), dat werd ingevuld, ondertekend en overgemaakt door de rekeninghouder, bijvoorbeeld O., waarin haar klanten werden geïdentificeerd als de economisch begunstigden. Deze term impliceert niet dat de aldus geïdentificeerde persoon eigenaar is van de tegoeden op de rekening, maar wel dat hij of zij een aanspraak zou kunnen hebben op de rekeninghouder, bijvoorbeeld ingevolge een contractuele relatie met deze laatste.

Geïntimeerde kwam de op haar rustende anti-witwasverplichtingen na door zich dit formulier A en het investeringscontract tussen O. en haar klanten te doen voorleggen en zich te laten informeren over de achtergrond van de ingelegde vermogenswaarden. Dit is wat wordt bedoeld met de 'opschortende voorwaarde van de goedkeuring van het inschrijvingsdossier' door geïntimeerde, waarvan sprake in het inschrijvingsformulier. Op deze wijze kon zij de achtergrond van de investeerder en de herkomst van diens beleggingsgeld natrekken. Zij diende de inschrijving van de investeerders in het 'Gold [...]’ product niet te aanvaarden.

Geïntimeerde houdt voor dat zij helemaal niet op de hoogte was van de concrete afspraken die O. met appellanten als beleggers had gemaakt aangaande de te verrichten beleggingen en dat zij zich dan ook niet heeft ingelaten met de controle of die afspraken wel werden opgevolgd. Zij diende wel de handtekeningen en instructies te controleren alvorens de betalingstransactie te verrichten.

Geïntimeerde werd nooit verdacht of in verdenking gesteld maar heeft wel meegewerkt aan het gerechtelijk onderzoek dat in 2011 werd geopend tegen A., O. en hun bestuurders.

Zij betwist elke aansprakelijkheid en benadrukt dat appellanten in hun aanmaningen en in het gedinginleidend dagvaardingsexploot enkel gewag hebben gemaakt van een grove nalatigheid in haar hoofde en niet van mededaderschap of medeplichtigheid aan fraude en oplichting.

III. Bespreking

8. Geïntimeerde betwist de internationale rechtsmacht van de Belgische rechter om kennis te nemen van dit geschil.

Zij stelt dat op grond van artikel 5.3 van het Lugano - Verdrag geen rechtsmacht wordt toegekend aan de Belgische rechter.

Het hof overweegt hierover als volgt.

9. De partijen betwisten niet dat in de verhouding tussen rechtsonderhorigen uit België, enerzijds, en een rechtsonderhorige uit Zwitserland, anderzijds, zoals dit in casu het geval is, de internationale bevoegdheid wordt bepaald door het Verdrag van Lugano van 30 oktober 2007

betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (het Lugano - Verdrag).

Alle partijen zijn het ook eens dat de door het Hof van Justitie van de Europese Unie verstrekte uitlegging met betrekking tot artikel 5, punt 3 van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (het Executieverdrag) en met betrekking tot het Brussel I - Verordening 44/2001 van 22 december 2000 van de Raad betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, ook geldt voor het gelijkkluidende artikel 5, punt 3 in voormeld Verdrag.

10. Artikel 2.1 van het Lugano - Verdrag luidt als volgt:

“Onverminderd dit verdrag worden degenen die woonplaats hebben op het grondgebied van een door dit verdrag gebonden staat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen voor de gerechten van die staat.”

De zetel van geïntimeerde was op het ogenblik van de dagvaarding niet gevestigd in België, maar in Zwitserland.

Bijgevolg biedt artikel 2.1 van dit Verdrag geen rechtsgrond om enige rechtsmacht toe te kennen aan een Belgische rechter.

11. Artikel 5.3 van het Lugano - Verdrag bepaalt:

*“Een persoon die woonplaats heeft op het grondgebied van een door dit verdrag gebonden staat, kan in een andere door dit verdrag gebonden staat voor de volgende gerechten worden opgeroepen:
(...)”*

3. *ten aanzien van verbintenissen uit onrechtmatige daad: voor het gerecht van de plaats waar het schadebrengendefeit zich heeft voorgedaan of zich kan voordoen.”*

12. Voor de beoordeling van zijn bevoegdheid dient de rechter in beginsel voort te gaan op het voorwerp van de vordering, zoals deze wordt gesteld in de gedinginleidende dagvaarding. Deze beoordeling op basis van de dagvaarding betreft de feitelijke gegevens die in deze akte worden aangevoerd en niet de kwalificatie ervan.

De aangezochte rechter moet in de fase van het onderzoek van zijn internationale bevoegdheid niet de ontvankelijkheid of de gegrondheid van de vordering volgens de regels van nationaal recht beoordelen, maar uitsluitend de aanknopingspunten met de forumstaat identificeren die zijn bevoegdheid op grond van deze bepaling rechtvaardigen. De verwijzende rechter mag dus uitgaan van de relevante beweringen van de verzoeker inzake de voorwaarden voor aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad, zij het enkel om na te gaan of hij krachtens die bepaling bevoegd is. Wanneer de verweerder de beweringen van de verzoeker betwist, hoeft de nationale rechter dus in de fase van de bepaling van de bevoegdheid niet over te gaan tot een bewijsprocedure, maar het Hof van Justitie heeft geoordeeld dat zowel het doel van een goede rechtsbedeling - dat aan de toepassing van de Brussel I - Verordening nr. 44/2001 ten grondslag ligt - als de geboden eerbiediging van de autonomie van de rechter in de uitoefening van zijn functies vereist dat het aangezochte gerecht zijn internationale bevoegdheid kan toetsen aan alle te zijner beschikking staande gegevens, daaronder begrepen, in voorkomend geval, de betwistingen van de verweerder (HVJEU 16 juni 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, ov. 44-45).

Het in titel II van het Executieverdrag (thans Brussel I - Verordening) neergelegde stelsel van algemene bevoegdheden berust op de in artikel 2, eerste alinea, Executieverdrag vervatte basisregel volgens

welke zij die woonplaats hebben op het grondgebied van een verdragsluitende staat, ongeacht hun nationaliteit, worden opgeroepen voor de gerechten van die staat. Slechts in afwijking van dit fundamentele beginsel volgens hetwelk de gerechten van de woonplaats van de verweerder bevoegd zijn, voorziet titel II, afdeling 2, van het Executieverdrag in een aantal bijzondere bevoegdheden, waaronder ook die van artikel 5, punt 3 van het Executieverdrag. Aan deze bijzondere bevoegdheidsregels moet een strikte uitlegging worden gegeven, die niet verder mag gaan dan de door het Executieverdrag uitdrukkelijk voorziene gevallen (HVJEU 10 juni 2004, Kronhofer, C-168/02, ov 12-14).

De consideransen 11 en 12 van de Brussel I - Verordening luiden als volgt:

“11. De bevoegdheidsregels moeten in hoge mate voorspelbaar zijn, waarbij als beginsel geldt dat de bevoegdheid in het algemeen gegrond wordt op de woonplaats van de verweerder; de bevoegdheid moet altijd op die grond kunnen worden gevestigd, behalve in een gering aantal duidelijk omschreven gevallen waarin het voorwerp van het geschil of de autonomie van de partijen een ander aanknopingspunt wettigt (...)

12. Naast de woonplaats van de verweerder moeten er alternatieve bevoegdheidsgronden mogelijk zijn, gebaseerd op de nauwe band tussen het gerecht en de vordering of de noodzaak een goede rechtsbedeling te vergemakkelijken.”

13. Appellanten hebben hun eis ingesteld op grond van onrechtmatige daad.

In de dagvaarding achten zij geïntimeerden aansprakelijk op grond van haar derde medeplichtigheid aan contractbreuken en/of grove nalatigheid.

Geïntimeerde was van zeer dichtbij betrokken bij het opzetten en in standhouden van het “Gold [...]” beleggingsproduct en trad op als essentiële schakel naast (vertegenwoordigers van) O. en A. Zij had eveneens een belangrijke rol bij het tot stand komen van de investeringen van appellanten.

Geïntimeerde heeft haar medewerking verleend aan een contractbreuk in hoofde van O. en A., niettegenstaande het feit dat zij kennis had of moest hebben van de door hen opgezette structuur en van de overeenkomst tussen hen en appellanten. Niettegenstaande haar kennis van dit contract en de opening van de rekeningen op naam van een zogenaamde “trust”, heeft zij O. en A. toegelaten om op een systematische wijze gelden op te nemen voor doelen die geen uitstaans hadden met het voorgehouden beleggingsproduct. Daarbij heeft geïntimeerde ook een inbreuk begaan op de anti-witwasregels en de dubbele handtekeningmodaliteit niet nageleefd.

Appellanten houden voor dat zij door de fouten, nalatigheden en onvoorzichtigheden van geïntimeerde niets van het door hen ingelegde kapitaal hebben teruggekregen noch de beloofde rendementen.

Bijgevolg moet hun eisen worden getoetst aan artikel 5.3 van het Lugano - Verdrag.

14. Het begrip “plaats waar het schadebrengend feit zich heeft voorgedaan” in de zin van voormeld artikel 5.3 moet autonoom worden geïnterpreteerd. Hierbij moet de nationale rechter voortgaan op de bedoeling van de verdragsluitende staten en de rechtspraak van het Hof van Justitie.

Het hof verwijst naar de volgende uitspraken van het Hof van Justitie van de Europese Unie.

Wanneer de plaats waar zich een feit heeft voorgedaan dat een aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad kan meebrengen, en de plaats waar door dit feit schade is ontstaan, niet samenvallen, moet de uitdrukking “plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan” aldus worden verstaan dat deze zowel doelt op de plaats waar de schade is ingetreden als op de plaats van de veroorzakende

gebeurtenis, zodat de verweerder naar keuze van de eiser voor de rechter van de ene dan wel van de andere plaats kan worden opgeroepen (HVJEU 7 maart 1995, Shevill, C-68/93, ov. 20; HVJEU 1 oktober 2002, Henkel, C-167/00, ov. 44; HVJEU 16 juni 2016, Universal Music, C-12/15, ov. 28).

De in artikel 5 punt 3 Executieverdrag neergelegde bijzondere bevoegdheidsregel berust op het bestaan van een nauw verband tussen het geschil en het gerecht van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan, zodat de bevoegdheid van deze rechter wordt gerechtvaardigd door de eisen van een goede rechtsbedeling en een nuttige procesinrichting. Het gerecht van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan, is immers normaliter het best in staat om uitspraak te doen, met name omdat de afstand geringer en de bewijsvoering gemakkelijker is (HVJEU 1 oktober 2002, Henkel, C-167/00, ov. 46).

De bevoegdheidsregel van artikel 5, sub 3 van het Executieverdrag kan niet aldus worden uitgelegd, dat een verzoeker die stelt schade te hebben geleden die het gevolg is van schade geleden door andere personen, die rechtstreeks door het schadebrengende feit zijn gelaedeerd, de veroorzaker van dat feit kan oproepen voor de gerechten van de plaats waarhijzelf de schade in zijn vermogen heeft vastgesteld. Het begrip “plaats waar de schade is ingetreden” verwijst naar de plaats waar het veroorzakende feit dat de aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad meebrengt, rechtstreeks schadelijke gevolgen heeft gehad voor degene die er rechtstreeks is door gelaedeerd (HVJEU 11 januari 1990, Dumez-France en Tracoba, C-220-88, ov. 20 en 22).

Het begrip “plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan” kan niet zo ruim worden uitgelegd dat het iedere plaats omvat waar de schadelijke gevolgen voelbaar zijn van een feit dat reeds elders daadwerkelijk ingetreden schade heeft veroorzaakt. Dit begrip kan niet aldus worden uitgelegd dat het ziet op de plaats waar de schadelijder stelt vermogensschade te hebben geleden als gevolg van een door hem geleden, in een andere Verdragsluitende Staat ingetreden aanvankelijke schade (HVJEU, 19 september 1995, Marinari, C-364/93, ov. 14-15; HVJEU 16 juni 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, ov. 34).

In het arrest Kronhofer (HVJEU 10 juni 2004, C-168/02), dat betrekking had op de belegging van gelden door een inwoner van Oostenrijk in het Verenigd Koninkrijk, werd eerst vastgesteld: *“Verweerders in het hoofdgeding zouden hem er telefonisch toe hebben oangezet een call-optietransactie voor aandelen te sluiten, zonder hem evenwel te waarschuwen voor de risico's van een dergelijke transactie. Daarop heeft Kronhofer in november en december 1997 in totaal een bedrag van 82 500 USD overgemaakt op een beleggingsrekening bij P in Duitsland, dat vervolgens is belegd in uiterst speculatieve call-opties op de beurs van Londen. Door de betrokken transactie is een deel van het overgemaakte bedrag verloren gegaan en Kronhofer heeft het door hem geïnvesteerde kapitaal slechts gedeeltelijk teruggekregen.”* (ov.6) en *“Blijkens de verwijzingsbeschikking is het Oberste Gerichtshof van oordeel dat in het hoofdgeding de plaats waar de schade is ingetreden en de plaats van de veroorzakende gebeurtenis in Duitsland zijn gelegen. De bijzonderheid van het onderhavige geval zou zijn dat financiële schade die verzoeker stelt te hebben geleden in een andere verdragsluitende staat, gelijktijdig gevolgen heeft gehad voor zijn gehele vermogen”* (ov.17).

Vervolgens werd geoordeeld dat het begrip “plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan” niet extensief kan worden uitgelegd in die zin dat het iedere plaats omvat waar de schadelijke gevolgen voelbaar zijn van een feit dat elders daadwerkelijk ingetreden schade heeft veroorzaakt. In een situatie als die in het hoofdgeding zou deze uitlegging de bepaling van het bevoegde gerecht doen afhangen van onzekere omstandigheden, zoals de plaats waar zich “het centrum van het vermogen” van het slachtoffer bevindt, en zou zij bijgevolg indruisen tegen de versterking van de rechtsbescherming van de in de Gemeenschap gevestigde personen, welke, door de eiser in staat te stellen om gemakkelijk te bepalen welk gerecht hij kan aanzoeken, alsmede verweerder om redelijkerwijs te voorzien voor welk gerecht hij kan worden opgeroepen, één van de

doelstellingen van het Executieverdrag vormt (het criterium van de rechtszekerheid en de voorspelbaarheid). Bovendien zou zij er in de meeste gevallen toe kunnen leiden dat de gerechten van de woonplaats van de verzoeker bevoegd zijn, welke bevoegdheid het Executieverdrag buiten de gevallen waarin het ze uitdrukkelijk regelt veeleer heeft willen uitsluiten (ov. 19-20). Het hof besluit dan ook: de uitdrukking “plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan” omvat niet ook de plaats waar de verzoeker woont of waar zich het centrum van zijn vermogen bevindt, op de enkele grond dat hij daar financiële schade geleden heeft die voortvloeit uit het in een andere verdragsluitende staat ingetreden en door hem geleden verlies van onderdelen van zijn vermogen (ov. 21).

Het hof verwijst verder naar de volgende overwegingen in het arrest Universal Music Holding (HVJEU 16 juni 2016, C-12/15), waarin het Hof van Justitie van de Europese Unie zich diende uit te spreken over de bevoegdheid van een Nederlandse rechter in een geschil met betrekking tot een beweerde nalatigheid van een advocaat bij het opstellen van een overeenkomst in Tsjechië:

“31. De schade voor Universal Music die het gevolg is van het verschil tussen de beoogde verkoopprijs en de verkoopprijs in die overeenkomst, is zeker geworden bij de vaststellingsovereenkomst die partijen hebben gesloten voor de arbitragecommissie in Tsjechië op 31 januari 2015, de datum waarop de daadwerkelijke verkoopprijs is vastgesteld. Sindsdien drukt de betalingsverplichting onherroepelijk op het vermogen van Universal Music.

32. Het verlies van vermogensbestanddelen heeft dus plaatsgevonden in Tsjechië, waar de schade is ingetreden. De enkele omstandigheid dat Universal Music, ter uitvoering van de vaststellingsovereenkomst die zij voor de arbitragecommissie in Tsjechië had gesloten, het schikkingsbedrag heeft voldaan door overmaking vanaf een bankrekening die zij aanhield in Nederland, kan aan deze conclusie niet afdoen.

33. De oplossing die voortvloeit uit hetgeen in de punten 30 tot en met 32 van dit arrest is vastgesteld, beantwoordt aan de vereisten van voorspelbaarheid en zekerheid die door verordening nr. 44/2001 worden gesteld, aangezien het om redenen die verband houden met een goede rechtsbedeling en nuttige procesinrichting, gerechtvaardigd is dat de Tsjechische rechter bevoegd is.

34. In dat kader moet eraan worden herinnerd dat het begrip “plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan” niet zo ruim kan worden uitgelegd dat het iedere plaats omvat waar de schadelijke gevolgen voelbaar zijn van eenfeit dat reeds elders daadwerkelijk ingetreden schade heeft veroorzaakt (arrest van 19 september 1995, Marinari (...)) punt 14).

35. In het kielzog van deze rechtspraak heeft het Hof tevens nader verklaard dat deze uitdrukking niet ook de plaats omvat waar de verzoeker woont, waar zich het centrum van zijn vermogen bevindt, op de enkele grond dat hij aldaar financiële schade heeft geleden die voortvloeit uit een in een andere lidstaat ingetreden en door hem geleden verlies van onderdelen van zijn vermogen (arrest van 10 juni 2004, Kronhofer (...)), punt 21).

36. Inderdaad heeft het Hof in de zaak die aanleiding heeft gegeven tot het arrest van 28 januari 2015 Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37) in punt 55 van de motivering vastgesteld dat de gerechten van de woonplaats van de verzoeker uit hoofde van het intreden van de schade bevoegd zijn wanneer die schade zich rechtstreeks voordoet op de bankrekening van die verzoeker bij een in het rechtsgebied van die gerechten gevestigde bank.

37. Zoals de advocaat-generaal in de punten 44 en 45 van zijn conclusie in de onderhavige zaak in wezen heeft opgemerkt, is deze vaststelling evenwel gedaan in het bijzondere kader van de zaak die aanleiding had gegeven tot dat arrest, die werd gekenmerkt door omstandigheden die er tezamen toe strekten deze gerechten bevoegdheid toe te kennen.

38. Zuiver financiële schade die rechtstreeks intreedt op de bankrekening van de verzoeker kan dientengevolge, zonder bijkomende omstandigheden, niet worden aangemerkt als een relevant aanknopingspunt uit hoofde van artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001. In dat verband moet tevens worden opgemerkt dat niet is uitgesloten dat een vennootschap als Universal Music de keuze had tussen meerdere bankrekeningen ten laste waarvan zij het schikkingsbedrag had kunnen voldoen,

zodat de plaats waar deze rekening is gelegen niet noodzakelijkerwijs een betrouwbaar aanknopingspunt vormt.

39. Uitsluitend in de situatie waarin de andere bijzondere omstandigheden van de zaak er eveneens toe bijdragen bevoegdheid toe te kennen aan het gerecht van de plaats waar zuiver financiële schade is geleden, zou dergelijke schade kunnen rechtvaardigen dat de verzoeker zijn zaak bij dit gerecht aanbrengt.

40. Gelet op het voorgaande moet op de eerste vraag worden geantwoord dat artikel 5, punt 3 van verordening nr. 44/2001 aldus moet worden uitgelegd dat, in een situatie als aan de orde in het hoofdgeding, als “plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan” niet kan worden aangemerkt, bij gebreke aan andere aanknopingspunten, de plaats in een lidstaat waar de schade is ingetreden wanneer die schade uitsluitend bestaat in een financieel verlies dat rechtstreeks intreedt op de bankrekening van de verzoeker en het rechtstreekse gevolg is van een onrechtmatige gedraging die zich heeft voorgedaan in een andere lidstaat.”

Het hof verwijst eveneens naar de volgende overwegingen van het Hof van Justitie in voormeld arrest Kolassa tegen Barclays Bank d.d. 28 januari 2015 (zaak C-375/13), in een geschil waarin een consument met tussenkomst van een Oostenrijkse bank had geïnvesteerd in certificaten, uitgegeven door de Barclays Bank, een in het handelsregister van het Verenigd Koninkrijk ingeschreven bank die ook in Duitsland een filiaal heeft:

“48. Het hof heeft verklaard dat met de uitdrukking “plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan” niet wordt bedoeld op de plaats waar de verzoeker woont enkel op de grond dat deze aldaar financiële schade heeft geleden die voortvloeit uit het in een andere verdragsluitende staat ingetreden en door hem geleden verlies van onderdelen van zijn vermogen (arrest Kronhofer, C-168/02, EU:C:2004:364, punt 21).

49. Zo rechtvaardigt het enkele feit dat de verzoeker financiële gevolgen ondervindt niet dat de gerechten van de woonplaats van deze laatste bevoegd zijn wanneer - zoals in de zaak waarin het arrest Kronhofer (EU:C:2004:364) is gewezen - zowel de schadebrengende gebeurtenis als het intreden van de schade zich op het grondgebied van een andere lidstaat voordoen (zie in die zin arrest Kronhofer, EU:C:2004:364, punt 20).

50. Daarentegen is bevoegdheid van die gerechten gerechtvaardigd voor zover de woonplaats van de verzoeker inderdaad de plaats is van de schadebrengende gebeurtenis of het intreden van de schade.

51. In dit verband volgt uit de verwijzingsbeslissing dat de waardedaling van de certificaten niet te wijten was aan de wisselvalligheden van de financiële markten, maar aan het beheer van de fondsen waarin het geld uit de uitgifte van die certificaten is geïnvesteerd, dat aan het einde een positieve waardeontwikkeling ervan heeft belet, en dat het handelen of nalaten dat Barclays werd verweten in verband met de wettelijke informatieverplichtingen, had plaatsgevonden voor de belegging door Kolassa en volgens deze laatste bepalend was voor die belegging.

(...)

53. Aangaande de gebeurtenis die de gestelde schade heeft veroorzaakt, te weten de beweerde niet-nakoming door Barclays Bank van haar wettelijke verplichtingen op het gebied van het prospectus en informatie van de beleggers, moet worden opgemerkt dat het handelen of het nalaten dat een dergelijke niet-nakoming kan opleveren niet kan worden gesitueerd in de woonplaats van de beweerdelijk benadeelde belegger, daar niets in het dossier er op wijst dat de besluitvorming voor de door deze bank voorgestelde investeringsmodaliteiten en voor de inhoud van de desbetreffende prospectussen heeft plaatsgevonden in de lidstaat waar die belegger woont, noch dat die prospectussen oorspronkelijk elders dan in de lidstaat van vestiging van genoemde bank zijn opgesteld en uitgegeven.

54. Aangaande het intreden van de schade daarentegen moet worden geconstateerd dat in de omstandigheden zoals die samengevat in punt 51 van het onderhavige arrest de schade zich voordoet op de plaats waar de belegger ze ondervindt.

55. *De gerechten van de woonplaats van de verzoeker zijn - uit hoofde van het intreden van de schade - bevoegd om van een dergelijke vordering kennis te nemen, onder meer wanneer de schade zich rechtstreeks voordoet op een bankrekening van die verzoeker bij een in het rechtsgebied van die gerechten gevestigde bank.*

56. *De aldus bepaalde plaats waar de schade intreedt, strookt in omstandigheden zoals die bedoeld in punt 51 van het onderhavige arrest met het doel van verordening nr. 44/2001, de rechtsbescherming van in de Unie gevestigde personen te versterken - de verzoeker kan gemakkelijk bepalen welk gerecht hij kan aanzoeken en de verweerder kan redelijkerwijs voorzien voor welk gerecht hij kan worden opgeroepen (zie in die zin arrest Kronhofer, EU:C:2004:364, punt 20) - daar de emittent van een certificaat die zijn wettelijke verplichtingen met betrekking tot het prospectus niet nakomt erop moet rekenen, wanneer hij besluit het prospectus voor dat certificaat in andere lidstaten te laten notificeren, dat in die lidstaten wonende onvoldoende geïnformeerde marktdeelnemers in dat certificaat investeren en schade lijden."*

Bijgevolg moet worden aangenomen dat zuiver financiële schade, die rechtstreeks intreedt op de bankrekening van een eiser, zonder bijkomende omstandigheden zoals in de zaak Kolassa, niet kan worden aangemerkt als een relevant aanknopingspunt uit hoofde van artikel 5.3 van het Lugano - Verdrag.

In zijn arrest d.d. 5 september 2019 (AR C.18.0248.N, T.B.H. 2021, 59) heeft het Hof van Cassatie het volgende overwogen:

"2. Krachtens artikel 5, 3. EEX-Verordening kan een persoon die woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, in een andere lidstaat worden opgeroepen, ten aanzien van verbintenissen uit onrechtmatige daad voor het gerecht van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan of zich kan voordoen.

3. Als plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan, moet, volgens vaste rechtspraak van het Hof Van Justitie van de Europese Unie, worden begrepen hetzij de plaats van de veroorzakende gebeurtenis die aan de schade ten grondslag ligt, hetzij de plaats waar de schade is ingetreden (...)

4. Het Hof van Justitie oordeelt in vaste rechtspraak dat met het begrip "plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan" niet wordt bedoeld op de plaats waar de verzoeker woont enkel op grond dat deze aldaar financiële schade heeft geleden die voortvloeit uit het in een andere verdragsluitende staat ingetreden en door hem geleden verlies van onderdelen van zijn vermogen. Daarentegen is de bevoegdheid van de gerechten van de woonplaats van de verzoeker gerechtvaardigd voor zover deze woonplaats inderdaad de plaats is van de schadebrengende gebeurtenis of het intreden van de schade (...)

5. De appèlrechters stellen vast en oordelen dat:

- de eisers als beleggers een vordering tot betaling van een schadevergoeding hebben ingesteld tegen de verweerders omwille van de aantasting van de waarde van het onderpand van de beleggingsfondsen waarin zij hadden geïnvesteerd, met name Amerikaanse levensverzekeringen, ten gevolge van een slecht beheer ervan door de verweerders;*
- de beweerde tekortkomingen die de eisers aan de grondslag van hun vorderingen leggen, niets met het Belgisch grondgebied te maken hebben, aangezien zij hetzij in Ierland, het Verenigd Koninkrijk of de Verenigde Staten van Amerika hebben plaatsgevonden;*
- de beweerde schade werd veroorzaakt aan het beleggingsobject, zijnde Amerikaanse levensverzekeringen, die, zoals de eisers perfect wisten, in Amerikaanse trusts werden ondergebracht;*
- de eisers hun inbreng van 50.000 euro op een rekening van de Amerikaanse trustee P. betaalden;*
- de ingeroepen schade derhalve in Amerika intrad en enkel door weerskaatsing gevoeld kon worden in het vermogen van voor een groot deel in België wonende of gevestigde eisers;*

- *dit laatste echter geen voldoende aanknopingspunt vormt, opdat de schade in België is ingetreden.*

6. *Door aldus te oordelen dat het verlies van de vermogensbestanddelen van de eisers in de Verenigde Staten is ingetreden, zodat de rechtstreekse schade zich aldaar heeft voorgedaan, en op die grond te beslissen dat de Belgische rechtbanken geen rechtsmacht hebben krachtens artikel 5.3 EEX-Verordening, schenden de appèlrechters die bepaling niet."*

Wat de plaats betreft waar de schade veroorzakende gebeurtenis zich heeft voorgedaan

15. Het hof verwijst naar de fout die appellanten aan geïntimeerde hebben verweten in hun gedinginleidende dagvaarding (zie hierboven in randnummer 13).

Geen van de aldus ingeroepen feiten heeft zich voorgedaan in België.

Appellanten waren zich hiervan wel bewust, aangezien zij in de dagvaarding de rechtsmacht van de Belgische rechter louter hebben gesteund op het feit dat de door hen geleden schade was ingetreden in België. De schade bestond er immers in dat zij de door hen ingelegde bedragen en de interesten daarop niet gestort hebben gekregen op hun Belgische rekeningen.

16. Appellanten kunnen de door hen ingeroepen rechtsmacht van de eerste rechter en van het hof niet steunen op vorderingen die zij niet, of in ieder geval niet tegen geïntimeerde hebben ingesteld.

Dat A. en O. de misdrijven van oplichting en van valsheid in geschriften en het gebruik ervan hebben gepleegd, waarvan de constitutieve bestanddelen in België zouden hebben plaatsgevonden, is dan ook niet ter zake dienend.

17. In ieder geval wordt de rechtsmacht bepaald op grond van de feitelijke gegevens die in de dagvaarding werden aangevoerd.

Nadien werd echter ook ingeroepen dat geïntimeerde zich mee schuldig heeft gemaakt aan het in België opgezet en uitgewerkt fraudesysteem waarmee zij werden opgelicht.

Aangezien dit niet werd ingeroepen in de dagvaarding, kan hiermee geen rekening worden gehouden voor het bepalen van de rechtsmacht van de eerste rechter en derhalve van het hof.

Zelfs indien dergelijke eisuitbreiding op zich ontvankelijk zou zijn, heeft het hof geen rechtsmacht om zich hierover uit te spreken, aangezien de eerste rechter geen rechtsmacht had om kennis te nemen van de aanvankelijke eis.

In ieder geval voeren appellanten niet aan en maken zij evenmin aannemelijk dat geïntimeerde zelf handelingen heeft gesteld in België, noch dat zij handelingen heeft gesteld die specifiek waren gericht op Belgische beleggers, zoals het actief stellen van verkoops- of promotiehandelingen op het Belgische grondgebied of het aanzetten van appellanten of één of meerderen van hen om in te tekenen op het 'Gold [...] product.

Geïntimeerde heeft derhalve zeker geen schade veroorzakende handeling gesteld op het Belgische grondgebied.

De door appellanten ingeroepen objectieve ubiquiteitstheorie die inzake strafdeelneming wordt toegepast - wanneer de hoofdaad van een misdrijf op het grondgebied van het Rijk is gepleegd, worden de in den vreemde gepleegde daden van deelneming geacht als zijnde in België gepleegd geweest - is enkel van toepassing op het bepalen van de internationale bevoegdheid van de Belgische

strafgerechten. Dit kan bijgevolg niet worden ingeroepen in het kader van een burgerlijke vordering die nu afzonderlijk voor de burgerlijke rechter wordt ingesteld tegen een buitenlandse vennootschap die geen partij was in de strafprocedure.

In zoverre appellanten zouden voorhouden dat geïntimeerde op enigerlei wijze mede-aansprakelijk is voor de malversaties die A. en O. in België zouden hebben verricht en waardoor zij ertoe werden gebracht in België gelegen gelden over te schrijven naar Zwitserland, zij herhaald dat appellanten niet aanvoeren (en dat uit niets blijkt) dat geïntimeerde daarbij zelf enige handeling in België zou hebben gesteld. Het feit dat geïntimeerde door in Zwitserland gestelde handelingen zou hebben meegewerkt aan de beweerde, in België gepleegde, oplichting of contractbreuk volstaat niet om internationale bevoegdheid voor een Belgische rechter te openen voor een vordering die enkel tegen geïntimeerde wordt ingesteld maar niet tegen de mede-aansprakelijken die wel handelingen stelden in België. De plaats waar geïntimeerde schadeverwekkend zou hebben gehandeld is en blijft in dat geval Zwitserland en kan niet uitgebreid te worden naar België waar enkel de mede-aansprakelijke personen handelingen stelden (zie in die zin het arrest Melzer van het HVJEU, 16 mei 2013, C- 228/II: “Artikel 5, punt 3, van verordening (EG) nr 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken moet aldus worden uitgelegd dat op grond van deze bepaling uit de plaats van de handeling de een van de veronderstelde veroorzakers van schade - die geen partij is bij het geding- ten laste wordt gelegd, geen rechterlijke bevoegdheid ten aanzien van een andere veronderstelde veroorzaker van deze schade - die niet heeft gehandeld in het rechtsgebied van het aangezochte gerecht - kan worden afgeleid”).

Wat de plaats betreft waar de schade is ingetreden

18. Wat de plaats van het intreden van de schade betreft, heeft de eerste rechter het volgende overwogen:

“Eisers steunen hun vordering op de stelling dat (geïntimeerde) het gebruik van hun inleggen door de vennootschappen A. en O. had moeten controleren en dat als (geïntimeerde) dat zou gedaan hebben, zij hun beleggingen niet zouden verloren hebben maar hun inleg en interesten (terug)gestort zouden gekregen hebben op hun Belgische rekeningen.

Op het ogenblik dat zij van hun doel zouden afgewend zijn, waren de ingelegde bedragen evenwel in Zwitserland aangehouden op de rekeningen bij (geïntimeerde).

De plaats waar de schade in de zin van art. 5(3) van het Verdrag is ingetreden, is bijgevolg ook in Zwitserland te situeren.

Zoals hoger al overwogen werd, is volgens de autonome interpretatie die het Hof van Justitie aan de plaats van het intreden van de schade geeft, de niet-terugstorting van de inleg en interesten op de Belgische rekeningen immers slechts een schadelijk gevolg van de initiële schade van eisers die zich al in Zwitserland manifesteerde.

De omstandigheid dat het de bedoeling zou geweest zijn dat de inleg en opbrengsten finaal op de Belgische rekeningen van eisers zouden gestort worden, of dat eisers daar het centrum van hun vermogen zouden aanhouden of dat de schade finaal in die rekeningen zou zijn vastgesteld, is volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie geen valabel criterium om de plaats waar de schade is ingetreden, te bepalen.

Deze rechtbank ontbreekt bijgevolg internationale rechtsmacht om over de vorderingen van eisers te oordelen.”

Het hof sluit zich aan bij deze overwegingen en maakt deze tot de zijne.

Dat de schade zich heeft voorgedaan op de door O. en A. bij geïntimeerde geopende rekeningen, doet hieraan geen afbreuk. Appellanten waren economische begunstigten van deze rekeningen.

De schade trad niet in op het moment dat de gelden vanuit België werden overgebracht naar de Zwitserse rekeningen (niet op grond van een betaling, wel om ze aldaar voor de beoogde beleggingen ter beschikking te stellen), maar op het moment dat zij vanop die Zwitserse rekeningen werden afgeleid naar niet-afgesproken, verlieslatende bestemmingen. Het is pas dan (en op de toenmalige plaats waar de gelden zich bevonden, Zwitserland) dat het geld effectief uit het vermogen van appellanten verdween en dat de schade zich voordeed. Het cassatiearrest van 7 november 2016 (C.16.0200.N) waar appellanten zich op beroepen, is in deze zaak niet van toepassing. In dat arrest werd de plaats van de schade gesitueerd op een bankrekening van waaruit een betaling (en dus verdwijning uit het vermogen) gebeurde. De transfers die appellanten deden vanop hun Belgische naar de Zwitserse rekeningen vormden daarentegen enkel een vermogensverplaatsing en geen betaling of vermogensoverdracht. Appellanten bleven immers de begunstigten van de op die Zwitserse rekeningen geplaatste gelden.

Een andere oordeel zou ertoe leiden dat een eiser telkens zou kunnen dagvaarden voor de rechter van zijn woonplaats, hetgeen niet de bedoeling was van de opstellers van het Lugano - Verdrag.

Wat de overige door appellanten ingeroepen middelen betreft

19. In het arrest Kolassa, waar appellanten naar verwijzen, waren de feitelijke gegevens verschillend van deze in huidige zaak. In de zaak Kolassa ging het om een consument die in zijn eigen land (Oostenrijk) via zijn Oostenrijkse bank een bepaald bedrag had belegd in certificaten die door de in het Verenigd Koninkrijk gevestigde Barclays Bank (verweerder) waren uitgegeven, waarbij zijn zichtrekening was gedebiteerd en de aan deze rekening gekoppelde effectenrekening was gecrediteerd. Bovendien had de Barclays Bank het initiatief genomen om de prospectus over de betrokken financiële instrumenten, die de Oostenrijkse bankier van de heer Kolassa aan hem had verkocht, te laten verspreiden in Oostenrijk, zodat het meer voorzienbaar was dat in die lidstaten wonende onvoldoende geïnformeerde marktdeelnemers in dat certificaat zouden investeren en schade lijden en bijgevolg redelijkerwijs voorzienbaar was voor welk gerecht de verweerder kon worden opgeroepen. Dat deze certificaten buiten de wil en controle van de heer Kolassa in bewaring waren gehouden in Duitsland als dekkingsfonds in eigen naam en voor rekening van de heer Kolassa en niet aan hem waren overgedragen, deed aan dit alles geen afbreuk. Verder werd aan de bank verweten de beleggers onvoldoende te hebben geïnformeerd en hen daartoe te hebben doen instappen in een belegging die op een al te riskante wijze zou worden beheerd.

In voorliggend geval was de belegging van appellanten in Zwitserland wel een bewuste keuze en blijkt uit geen enkel stuk dat voormeld product in België werd gepromoot door of op initiatief van geïntimeerde. In tegenstelling tot wat het geval was in de zaak Kolassa, is de schade van appellanten in deze zaak niet te situeren in de staat van de aangezochte rechter (België), noch stelde geïntimeerde handelingen in die staat.

De bijzondere omstandigheden die rechtvaardigden dat in de zaak Kolassa de Oostenrijkse rechter internationaal bevoegd werd verklaard, zijn dan ook niet voorhanden om de Belgische rechter bevoegd te achten.

Het hof verwijst ter zake naar de volgende overwegingen van advocaat-generaal Szpunar van 10 maart 2016 in de zaak Universal Music:

“44. In de zaak die aanleiding heeft gegeven tot het arrest Kolassa had een belegger in zijn eigen land (Oostenrijk) via een bank een welomschreven bedrag belegd. Voor het Hof deed de schade zich voor op de plaats waar de belegger ze ondervond, te weten in Oostenrijk. Volgens het Hof was bevoegdheid op grond van artikel 5, punt 3 van verordening nr. 44/2002 gegeven.

45. Ik denk dat uit deze zaak echter geen algemene regel kan worden afgeleid dat vermogensschade volstaat als aanknopingspunt voor de toepassing van de aangehaalde bepaling. De feiten in de zaak die aanleiding heeft gegeven tot het arrest Kolassa waren namelijk van bijzondere aard. De verwerende partij in deze zaak, een Britse bank, had in Oostenrijk een prospectus gepubliceerd over de betrokken financiële certificaten en het was een Oostenrijkse bank die deze certificaten had (door)verkocht.

(...)

48. Kortom, ik zie niet in hoe artikel 5, punt 3, van verordening 44/2001 een grondslag kan zijn voor bevoegdheid van een rechter in een lidstaat waarmee het geschil enkel als aanknopingspunt heeft dat de benadeelde er vermogensschade heeft geleden.

49. Derhalve geef ik in overweging op de prejudiciële vraag te antwoorden dat artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2002 aldus moet worden uitgelegd dat als “plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan” niet kan worden aangemerkt, bij gebrek van andere aanknopingspunten, de plaats in een lidstaat waar de schade is ingetreden wanneer die schade uitsluitend bestaat in vermogensschade die het gevolg is van een onrechtmatige gedraging die zich heeft voorgedaan in een andere lidstaat.”

(zie ook de overwegingen 37-38-39 in het arrest in deze zaak, hierboven in randnummer 14 weergegeven).

Wat het door appellanten ingeroepen artikel 15, (1) c en artikel 16 (1) van het Verdrag van Lugano betreft

20. Deze bepalingen luiden als volgt:

“Artikel 15

1. Voor overeenkomsten gesloten door een persoon, de consument, voor een gebruik dat als niet bedrijfs- of beroepsmatig kan worden beschouwd, wordt de bevoegdheid geregeld door deze afdeling, onverminderd artikel 4 en artikel 5, punt 5, wanneer

(...)

c) in alle andere gevallen, de overeenkomst is gesloten met een persoon die commerciële of beroepsactiviteiten ontplooit in de door dit verdrag gebonden staat waar de consument woonplaats heeft, of dergelijke activiteiten met ongeacht welke middelen richt op die staat, of op meerdere staten met inbegrip van die staat, en de overeenkomst onder die activiteiten valt (...)”

“Artikel 16

1. De rechtsvordering die door een consument wordt ingesteld tegen de wederpartij bij de overeenkomst, kan worden gebracht hetzij voor de gerechten van de door dit verdrag gebonden staat op het grondgebied waarvan die partij woonplaats heeft, hetzij voor het gerecht van de plaats waar de consument woonplaats heeft.”

Deze bepalingen bieden evenmin een rechtsgrond om rechtsmacht toe te kennen aan de eerste rechter en aan het hof.

Vooreerst wordt de rechtsmacht bepaald op grond van de feitelijke gegevens die in de dagvaarding werden aangevoerd. In de dagvaarding werd het bestaan van dergelijke overeenkomst met geïntimeerde niet ingeroepen. Zelfs indien dergelijke eisuitbreiding op zich ontvankelijk zou zijn, heeft het hof geen rechtsmacht om zich hierover uit te spreken, aangezien de eerste rechter geen rechtsmacht had om kennis te nemen van de aanvankelijke eis.

In ieder geval erkennen appellanten dat zij geen contract hebben gesloten met geïntimeerde.

Ten overvloede ontplooit geïntimeerde geen commerciële of beroepsactiviteiten in België en richt zij evenmin enige activiteit op België. Dat zij, overeenkomstig de geldende anti-witwasregels, haar klanten A. en O. heeft verzocht om op hun beurt bepaalde documenten te laten ondertekenen en voor te leggen om de herkomst van de fondsen te legitimeren, staat hieraan niet in de weg.

Appellanten verwijzen vruchteloos naar het arrest Maletic (Hof van Justitie 14 november 2013, zaak nr. C-478/12). In dit arrest werd beslist dat het begrip “wederpartij bij de overeenkomst” in voormeld artikel 16, eerste lid, aldus moest worden uitgelegd dat het in omstandigheden als die van het hoofdgeding, ook betrekking had op de in de woonstaat van de consument gevestigde contractpartner van de marktdeelnemer waarmee deze consument het desbetreffende contract heeft gesloten. Appellanten en geïntimeerde zijn immers gevestigd in verschillende lidstaten. Bovendien bestond er geen contractuele relatie tussen hen.

De rechterlijke bevoegdheid wordt door afdeling 4 bepaald indien is voldaan aan de drie in artikel 15, lid 1 van verordening nr 44/2001 genoemde voorwaarden, te weten in de eerste plaats dat een contractpartij een consument is die handelt in een kader dat als niet bedrijfs- of beroepsmatig kan worden beschouwd, in de tweede plaats dat de overeenkomst tussen deze consument en een beroepsbeoefenaar daadwerkelijk is gesloten en in de derde plaats dat een dergelijke overeenkomst valt onder één van de in lid 1 onder a) tot en met c) van dit artikel 15 bedoelde categorieën. Dit zijn cumulatieve voorwaarden, zodat wanneer aan een van de drie voorwaarden niet is voldaan, de bevoegdheid niet kan worden vastgesteld volgens de regels inzake door consumenten gesloten overeenkomsten. Voor de toepassing van de bijzondere bevoegdheidsregels die voortvloeien uit hoofdstuk II, afdeling 4 van de verordening nummer 44/2001 is beslissend dat de partijen in het geding tevens contractspartijen zijn (HVJEU, 26 maart 2020, C-215/18 Libuse Kralova tegen Primera Air Scandinavia A/S, overwegingen 56 tot 58).

Het hof verwees in dit arrest naar het arrest Maletic en stelde: “Voorts heeft het hof weliswaar vastgesteld dat het “wederpartij bij de overeenkomst” in artikel 16, lid 1 van verordening nummer 44/2001, aldus moet worden uitgelegd dat het ook betrekking heeft op de contractpartner van de marktdeelnemer waarmee deze consument dat contract heeft afgesloten (zie in die zin arrest van 14 november 2013, Maletic, C-478/12, punt 32), maar deze uitlegging berust op specifieke omstandigheden waarin de consument vanaf het begin onlosmakelijk gebonden was aan twee contractspartijen.”

Besluit

21. Het hof besluit dan ook dat de eerste rechter en het hof als Belgische rechter geen rechtsmacht had/heeft om kennis te nemen van dit geschil.

Gelet op alle vorige overwegingen en het feit dat de rechtsmacht wordt beoordeeld op grond van hetgeen in de dagvaarding wordt aangevoerd, acht het hof het niet dienstig om de overlegging van stukken te bevelen ter beoordeling van zijn rechtsmacht.

Eens het hof heeft beslist dat de Belgische rechter geen rechtsmacht heeft, kan het in het licht van de aanwezigheid van een grensoverschrijdend element, de overlegging van stukken niet bevelen op grond van de internrechtelijke artikelen 19, derde lid en 877 van het Belgisch Gerechtelijk Wetboek.

De overlegging van deze stukken kan evenmin worden bevolen op grond van artikel 31 van het Lugano - Verdrag. De gevorderde overlegging van stukken is immers geen voorlopige of bewarende maatregel in de zin van dit artikel. Bovendien bestaat er geen reële band tussen het voorwerp van de gevraagde maatregelen en het Belgisch territorium, aangezien het bevel tot overlegging van stukken integraal moet worden uitgevoerd in Zwitserland.

IV. Wat de kosten en de rechtsplegingsvergoeding betreft

22. Gelet op de beslissing van het hof moeten appellanten worden veroordeeld in de kosten van beide aanleggen.

Geïntimeerde vraagt de bevestiging van het bestreden vonnis, wat de vaststelling van de kosten betreft, maar vordert voor de procedure in hoger beroep een rechtsplegingsvergoeding van 36.000 euro (maximumbedrag).

Het hof overweegt als volgt.

Appellanten hebben geïntimeerden gedagvaard tot betaling van een bedrag van meer dan 1.000.000 euro.

Krachtens artikel 2 van het Koninklijk Besluit van 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek wordt voor de toepassing van dit artikel het bedrag van de vordering vastgesteld overeenkomstig de artikelen 557 tot 562 en 618 van het Gerechtelijk Wetboek in verband met de bepaling van de bevoegdheid en de aanleg.

Artikel 557 Ger. W. bepaalt dat, wanneer het bedrag van de vordering de volstreekte bevoegdheid bepaalt, hieronder wordt verstaan de som die in de inleidende akte wordt gevorderd, met uitsluiting van de gerechtelijke interesten en alle gerechtskosten.

Artikel 618 Ger. W. bepaalt dat de regels gesteld bij de artikelen 557 tot 562 gelden voor het bepalen van de aanleg, maar dat, indien de vordering in de loop van het geding is gewijzigd, de aanleg wordt bepaald door de som die in de laatste conclusie wordt gevorderd.

In voorliggend geval is er echter geen sprake van een vermindering van de eis die het gevolg is van het feit dat er nog slechts betwisting bestaat tussen de partijen over een deel van het oorspronkelijk gevorderde. Appellanten hebben hun eis tot betaling van een bedrag van meer dan 1.000.000 euro steeds gehandhaafd (zie verzoekschrift in hoger beroep).

Er kan bijgevolg niet worden voorgehouden dat het hier gaat om een niet in geld waardeerbare eis.

De omstandigheid dat het debat voor het hof werd beperkt tot de door appellanten gevorderde overlegging van stukken en de door geïntimeerde opgeworpen exceptie van internationale onbevoegdheid en dat de eerste rechter en het hof enkel uitspraak hebben gedaan over het door geïntimeerde ingeroepen gebrek aan rechtsmacht en dit ook hebben aanvaard, rechtvaardigt niet dat er wordt afgeweken van het basistarief van de rechtsplegingsvergoeding. Er is evenmin een rechtsgrond voorhanden om een hoger bedrag dan het basistarief toe te kennen. De situatie is niet kennelijk onredelijk.

In die omstandigheden moeten appellanten worden veroordeeld tot het betalen aan geïntimeerde van een rechtsplegingsvergoeding van 18.000 euro, en dit voor de procedure in hoger beroep.

**OM DEZE REDENEN HET HOF,
RECHT DOENDE NA TEGENSpraak**

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk doch wijst dit af als ongegrond.

Bevestigt het bestreden vonnis.

Veroordeelt appellanten in de kosten van het hoger beroep, vastgesteld in hun hoofde op 20 euro, en tot het betalen aan geïntimeerde van een rechtsplegingsvergoeding van 18.000 euro.

Veroordeelt appellanten tot het betalen aan de Belgische Staat - FOD Financiën van het rolrecht van 400 euro.

Aldus gevonnist en uitgesproken ter openbare terechtzitting van de burgerlijke achtste kamer van het hof van beroep te Brussel, op 1 juni 2021 waar aanwezig waren en zitting hielden:

Bruno Lybeer, voorzitter

Hilde Vanparrys, raadsheer

Henri Storme, raadsheer

Stephan De Cooman, griffier.